

Burdur Halkevi ve Faaliyetleri (1935-1951)

Sevilay ÖZER

Yrd. Doç. Dr., Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi.

E-mail: sevilayozzer07@gmail.com

Geliş Tarihi: 17/06/2015 Kabul Tarihi: 7/12/2015

ÖZ

ÖZER, Sevilay, **Burdur Halkevi ve Faaliyetleri (1935-1951)**, CTAD, Yıl 11, Sayı 22 (Güz 2015), s. 331-362.

Atatürk ilke ve inkılâplarının halk tarafından benimsenmesini hedefleyen ve bu uğurda çaba gösteren halkevleri aynı zamanda yaygın eğitimin en güzel örneklerinden birini oluşturmaktadır. 19 Şubat 1932'de başta Ankara olmak üzere 14 ayrı il merkezinde açılan halkevlerinin sayısı zaman içerisinde artış göstererek toplamda 478'e ulaşmıştır. *"Dil-Tarih ve Edebiyat"*, *"Güzel Sanatlar"*, *"Temsil"*, *"Spor"*, *"Sosyal Yardım"*, *"Halk Dershaneleri ve Kurslar"*, *"Kütüphane ve Neşriyat"*, *"Köycülük"*, *"Müze ve Sergi"* den oluşan dokuz şube ile faaliyetlerini yürüten halkevleri, toplumun sosyo-kültürel gelişimine büyük katkı sağlamış, geleneksel toplumdaki modern topluma geçişin dinamizmini oluşturmuştur. Çalışmamıza konu olan Burdur Halkevi, 22 Şubat 1935'de kurulmuştur. Halkevlerinin kapatılması kararının alındığı 1951 yılına kadar geçen 16 yıllık süreçte, Burdur Halkevi'nde; çok sayıda konferans düzenlenmiş, temsiller verilmiş, okuma-yazma kursları açılmış, sportif aktivitelere zaman ayrılmış, köylere düzenlenen geziler vesilesiyle köylüyle yakın bir bağ kurulmaya çalışılmış ve ihtiyacı olan halka yardım eli uzatılmıştır. Burdur'un Cumhuriyet şehri kimliğinin oluşmasında önemli rol oynayan, toplumun her kesiminden insanı bünyesinde toplayan, Burdur Halkevi, *"Ülker"* ve *"Burdur"* dergilerini yayınlamıştır. Burdur Halkevi'nin daha önce hiçbir çalışmaya konu olmamasının büyük bir eksiklik olduğu düşünüldüğünden, söz konusu halkevinin kuruluşundan kapatılışına kadar geçen süreçteki faaliyetleri bu çalışmada irdelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Burdur Halkevi, Burdur, Ülker, Cumhuriyet

ABSTRACT

ÖZER, Sevilay, **Burdur Community Center (1935-1951)**, CTAD, Volume 11, Issue 22, (Fall 2015), pp. 331-362.

Community centers (Halkevleri), which aimed the adoption of Atatürk's principles and revolutions by the society and which exerted efforts for this purpose, also constitutes one of the idealist examples of the informal education. The total number of community centers which were initially founded in February 19, 1932 in 15 cities including Ankara, within time passage, reached 478 nationwide. Community centers, which conducted its activities under nine branches, that are, "*Language-History and Literature*", "*Fine Arts*", "*Theatre*", "*Sports*", "*Social Assistance*", "*Public Classrooms and Courses*", "*Library and Publication*", "*Village Politics*", "*Museum and Exhibition*" provided substantial contribution to the socio-cultural development of the society and constituted dynamics of the transformation from the traditional society to the modern society. The Community Center in Burdur province, which is the central topic of this study, was founded in February 22, 1935. Through the 16 year-period until 1951, when it was abolished, Burdur community center conducted many conferences, plays, reading-writing courses, sports activities. Through the excursions to the villages, it aimed to create closer relations with the villagers; and assistance was provided to those who were in need. Burdur Community Center played a significant role in construction of the republican identity of the province and managed to gather many people from various segments of the society. It had published two periodicals named "*Ülker*" ve "*Burdur*". Activities between the foundation and the abolishment of the community center, which is the subject matter of the present study, has been investigated as the referred center has not been the topic of any academic study hitherto.

Keywords: Burdur Community Center, Burdur, Ülker, Republic

Giriş

Cumhuriyet'in ilk yıllarında siyasal, sosyal ve kültürel alanda pek çok inkılâp yapılmıştır. Ancak okuryazar oranının çok düşük olduğu, halkın yüzde sekseninin köylerde yaşadığı bu süreçte inkılâplar halk tarafından tam manasıyla anlaşılammıştır. Yapılan devrimlerin başarılı olması ve kalıcılığının sağlanabilmesi için halkın destek vermesi gereklidir. İşte bu noktada halkçılık anlayışının da gereği olarak halka ulaşmak zaruri bir hâl almıştır.

Halkevlerinin kuruluş sürecini, 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı'nın başlaması tetiklemiştir. Söz konusu bunalımın atltilması kolay olmamış, 1923-1929 yılları arasında uygulanan liberal ekonomi sarsılmıştır. Hali hazırdaki ekonomik sorunlara 1930 yılında kurulan Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın

başarısızlığı da eklenince rejimde bir sertleşme görülmüştür.¹ Zira 1930 yılında kurulan Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kısa süre içerisinde büyük ilgi görmesi, rejim karşıtlarının bu parti etrafında toplanmasıyla sonuçlanmıştır. Gelinek noktada, Kemalist inkılâbın halkın gönlüne yeterince girememiş ve tam olarak idrak edilememiş olması halkevlerinin kuruluşunun en önemli gerekçesini teşkil etmiştir.²

Halkevlerinin açılışında II. Meşrutiyet Döneminde kurulan Türk Ocağı deneyiminden de yararlanılmıştır. Türkçülük akımının bir uzantısı olarak kurulan Türk Ocakları, Balkan Savaşları sonrasında ulusal bilincin oluşturulmasına çalışmıştır.³ Cumhuriyet'in ilk yıllarında kültürel alandaki faaliyetleri ile dikkat çeken Türk Ocakları, Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kurulmasıyla birlikte Cumhuriyet Halk Fırkası karşısında siyasi bir tehdit olarak görülmüştür. Türk Ocakları Başkanı Hamdullah Suphi Tanrıöver'in Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kuruluşunu coşkuyla karşılaması, yine belediye seçimlerinde bazı Türk Ocağı şubelerinin seçimlere karışması ve Serbest Cumhuriyet Fırkası lehinde tutum takınması, Türk Ocaklarının kapatılmasıyla sonuçlanacak süreci başlatmıştır.⁴

Halkevlerinin kurulması kararı, Türk Ocakları'nın kapatılmasının ardından toplanan Cumhuriyet Halk Partisi'nin 10-18 Mayıs 1931 tarihleri arasındaki Üçüncü Büyük Kongresi'nde alınmıştır. Yapılan hazırlıkların ardından 19 Şubat 1932 tarihinde halkevleri resmi olarak faaliyete geçmiştir.⁵ Eski Türk Ocağı binası yeni halkevinin genel merkezi olmuştur. Bu tarihte 14 ayrı şehirde halkevi açılmıştır. Cumhuriyet Halk Fırkası tarafından desteklenen halkevlerinin başkanları, öyle ki bazı illerde parti başkanları, vali ya da belediye başkanlarıdır.⁶ CHP Genel Sekreteri Recep Peker, açılışta yaptığı konuşmada halkevlerinin amacını "*Cumhuriyet Halk Partisinin Halkevleri ile takip ettiği gaye milleti şuurlu, birbirini*

1 Anıl Çeçen, *Atatürk'ün Kültür Kurumu Halkevleri*, İstanbul 2000, s. 91-92.

2 Asım Karaömerlioğlu, *Orada Bir Köy Var Uzaktan Erken Cumhuriyet Döneminde Köycü Söylem*, İletişim Yayınları, İstanbul 2006, s. 56-58.

3 Zeki Ankan, "Halkevlerinin Kuruluşu ve Tarihsel İşlevi", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, C.6, S.23, 1999, s. 262-263.

4 Nurcan Toksoy, *Halkevleri – Bir Kültürel Kalkınma Modeli Olarak*-, Orion Yayınevi, Ankara 2007, s. 23-27.

5 Çeçen, *Atatürk'ün Kültür Kurumu Halkevleri...*, s. 92-95. Çetin Yetkin, *Türkiye'de Tek Parti Yönetimi*, Altın Kitaplar Yayınevi, 1983, s. 87.

6 Nurettin Güz, *Tek Parti İdeolojisinin Halkevleri Dergileri (1932-1950)*, Ankara 1995, s. 14-15.

anlayan, birbirini seven, ideale bağlı bir halk kütlesi halinde teşkilatlandırmaktır.” diyerek açıklamıştır.⁷

Dokuz ayrı kolda faaliyet gösteren halkevleri, Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Devletçilik, Laiklik, İnkılâpçılık prensipleri çerçevesinde halkı kucaklamayı hedeflemiştir.⁸ Bunlar, Dil-Tarih ve Edebiyat, Güzel Sanatlar, Temsil, Spor, Sosyal Yardım, Halk Dershaneleri ve Kurslar, Kütüphane ve Neşriyat, Köycülük, Müze ve Sergi şubeleridir.⁹ Eğitim ve kültür yuvası olarak kurulan halkevlerinin en önemli çalışma konularını, okuma-yazma seferberliği, halk eğitiminin desteklenmesi, halkın bilgi, görgü ve işgücü düzeyinin yükseltilmesi oluşturmaktadır.¹⁰ Kitleleri birleştiren kaynaştıran halkevleri adından da anlaşılacağı üzere halka kucak açmıştır. Rauf İnan halkevlerinde yaşanan coşkuyu şöyle anlatır: “Günlük işlerinden kalan her anı bayramıyla, pazaryla, sabahıyla, akşamıyla Halkevlerine adanlar, bundan kendileri için hiçbir karşılık beklemeyenler, en ufak bir çakar düşünmeyenler, yığınlar, küteller bugün kavranamaz artık. O iradeyi, o coşkuyu, o ruhu ne yazı, ne sözle, ne müzik, ne resimle, biçimci sanatların hiç biriyle deyimlendirme olanağı yoktur. Onu ancak temsil sanatı somutluğu, aydınlığıyla gözler önünde canlandırabilir ve kâfalara, gönüllere aktarabilir belki.”¹¹

19 Şubat 1932’de 14 ayrı yerde açılan halkevlerinin sayısı, gösterilen gayret ve çabaların sonucudur ki zaman içerisinde 478’e, aynı amaçla kurulan daha küçük yerlerdeki halkodalarının sayısı ise 4322’ye ulaşmıştır.¹² Sayıları ve çalışma alanları gittikçe artan halkevlerinin işleyişi hakkında Gediz dergisindeki yazısında İbrahim Gökçen şunları anlatmıştır: “..Yurdun tarihine mi temas etmek istersiniz? Folklor ile mi uğraşacaksınız?.. Sizce en emin yol ve rehber Halkevlendir. Yurtta seyahat edip vatan

7 Kuruluşlarının Yıldönümü Halkevleri (1932-1951-1963), İstanbul 1963, s. 22. Halim Baki Kunter, Ülkü dergisindeki makalesinde halkevlerinin önemini “gelecekteki hayatımızın döğüdüğü potalar, döğüdüğü ocaklardır” diyerek anlatmıştır. Halim Baki Kunter, “Halkevleri ve Halkodaları”, III. Seri, Ülkü, C.2, S.15, Mart 1948, s. 3.

8 Emin Bilgiç, “Halkevleri ve Halkodaları”, Ülkü Milli Kültür, C.7, S.75, 1 İkinciteşrin/Kasım 1944, s. 13-14.

9 Şerafettin Zeyrek, Türkiye’de Halkevleri ve Halkodaları (1932-1951), Ankara 2006, s. 45. Emin Hekimgil halkevlerinin faaliyeti hakkında şunları söylemiştir: “Sergi ve güzel sanatları seviren, köycülük ve spor kollarıyla canlılık yaratan, millî günlerde tören yaparak halkı bağrında toplayan, temsil ve eğlenceleriyle, konferans ve kurslarıyla öğretici olan Halkevleri büyük eğitim ve öğretim merkezi haline gelmişlerdir.” “Halkevleri İşe Yararlıyor mu?”, Ülkü, III. Seri, C.3, S.28, Nisan 1949, s. 8.

10 Anıl Çeçen, “Toplum Kalkınması ve Halkevleri”, Halkevleri Dergisi, C.5, S.68, 1972, s. 2.

11 Rauf İnan, “Halkevi Coşkusu”, Halkevleri Dergisi, S.76, 1973, s. 20.

12 Şevket Evliyagil, “Halkevlerinin Dayandığı İlkeler”, Kemalizm, S.60, 1967, s. 27.

güzelliklerini mi göreceksiniz? Köylümüzle temas edip onun rubuna nüfuz mu etmek istiyorsunuz? İşte size daima kapılarını açık tutan ve her imkânı hazırlayan Halkevi! Millî ve medeni müzikle meşgul olmak mı istiyorsunuz, şairlerimizi, sanatkârlarımızı tanımak emelinde misiniz? Gene size en kestirme yol, Halkevi yoludur.”¹³ Bir döneme damgasını vuran halkevleri 8 Ağustos 1951 tarihinde kabul edilen kanunla kapatılmıştır.¹⁴ Bu dönemde eğitim ve kültür kurumlarının sayısı 5000’e yaklaşmıştır.¹⁵

Bu çalışmada Burdur Halkevi’nin faaliyetlerinin yanı sıra Burdur ili dâhilindeki Tefenni, Karamanlı, Bucak ve Yeşilova halkevlerine de yer verilmiştir. Söz konusu halkevleri hakkında ayrı bir çalışma yapacak kadar teferruatlı bilgi olmadığından, konuyu tamamlaması açısından mevcut bilgiler, Burdur Halkevi başlığı altında değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Burdur Halkevi’nin Açılışı

Burdur Halkevi’nin açılmasına yönelik talep 17 Haziran 1934 tarihinde yapılmıştır. Sekiz aylık bir süreç sonunda 22 Şubat 1935 tarihinde ise halkevi faaliyete geçmiştir.¹⁶ Geniş bir halk kitlesinin katıldığı açılış programına ilgi çok büyüktür. Halkevi Başkanı (aynı zamanda Belediye Başkanı) Rıza Erdem ile Dil-Tarih ve Edebiyat Şubesi Başkanı Şöhret Yüksel açılışta bir konuşma yapmıştır. Rıza Erdem konuşmasında halkevlerinin önemine değinerek “*Arkadaşlar, halk terbiyesinin ocağı ulusal kültürün kaynağı Halkevleridir. Büyük firkanızın sembolü olan ve çok yüksek mana taşıyan altı ok buradan fırlayacak buradan beyecanlanan gönüllerde gerilmiş yayını bulacaktır*” demiştir. Konuşmalara müteakiben “*Himmetin Oğlu*” adlı piyes temsil edilmiştir. İlk etapta işler hale getirilen şubelerin başkanları şunlardır: Dil-Tarih ve Edebiyat Şubesi Başkanı Muallim Şöhret Yüksel, Temsil Şubesi Başkanı Muallim Haydar Kuzucu, Spor Şubesi Başkanı Ziraat Bankası Memuru Selami Başakıncı, Sosyal Yardım Şubesi Başkanı Serbest Doktor Haydar Ömer, Köycülük Şubesi Başkanı Baytar Müdürü Ulvi Gökçen, Kütüphane ve Neşriyat Şubesi Başkanı Muallim Rüştü Yavuz’dur.¹⁷ 1937 yılı itibarıyla aktif şube sayısı yedidir:

13 İbrahim Gökçen, “Yurt Sevgisi ve Halkevi”, *Gediz*, S.66, 1943, s. 2.

14 *Kuruluşlarının Yıldönümü Halkevleri...*, s. 35. Halkevlerini kapatan kanunun içeriği için bkz. *age.*, s. 35.

15 Rauf İnan, “Halkevi Ülküsü, Gerçeği ve Tragedyası”, *Halkevleri Dergisi*, C.5, S.65, 1972, s. 9

16 *Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)*, Fon Adı: 490.1/ Yer No: 629.72.1.

17 *BCA*, 490.1/ 971.756.2

Üye	Şube Adı	Oluşturulan Komiteler
7	Dil-Tarih ve Edebiyat	Başkan : Kültür Direktörü K. Kulabaş Delege : Ortaokul Öğr. A. Selçuk Üye: :Ortaokul Öğr. Salih Demirel
24	Müzik	Başkan : Ortaokul Musiki Öğr. Fahriye Bilge Delege : Gazi Okulu Öğr. Cemil Uğurlu Üye : C.H.P. Sekreteri Rahmi Uğur
20	Gösteri	Başkan : Gazi Okulu Baş Öğr.Hüseyin Gülyurt Delege : Gazi Okulu Öğr. Nuri Aykut Üye : Gazi Okulu Öğr. Şükrü Korkmaz
103	Spor	Başkan : Mektupçu İsmail Hakkı Tuncel Delege : Ortaokul Sekreteri Rasim Yeldüris Üye : Nafia Fen Memuru Nuri Gün
40	Sosyal Yardım	Başkan : Sıhhat Müd. Şükrü Göksu Delege : Diş Doktoru Feyzi Bayrak Üye : Eczacı Etem Ruhi Yeşilyurt
22	Kütüphane ve Neşriyat	Başkan : Ziraat Bank. Muhasebecisi Kerim Delege : Ortaokul Öğr. Osman Dilmaç Üye : Ortaokul Öğr. Mehmet Yağlıkçı
75	Köycülük	Başkan : Dava Vekili Nuri Artok Delege : Çiftçi Fahri Kayaalp Üye : Hususi İdare Başkâtibi Mustafa
291	Toplam ¹⁸	

1941 yılında Burdur Halkevi'nin şube sayısı dokuza çıkarılmıştır. Bu dönemde Halkevi Başkanlığı'nı vilayet idare heyeti azalarından Eczacı Hüsnü Onat yürütmektedir.¹⁹ Burdur Halkevi Başkanlığı görevini yürüten isimler ise yıllara göre şöyledir:

(1935-Haziran 1936'ya kadar) Burdur Belediye Başkanı Rıza Erdem²⁰

1936-1937 Ziraat Bankası Burdur Şubesi Müdürü Kamil Başkan²¹

18 *BCA*, 490.1/ 629.72.1.

19 *BCA*, 490.1/ 630.75.1

20 *BCA*, 490.1/ 971.756.2

21 *BCA*, 490.1/982.809.1 Ayrıca bkz. *BCA*, 490.1/ 965.736.2. 490.1/ 1110.56.1

1939²²-1940 Dış Hekimi Fevzi Bayraktar²³

1941-1942 Eczacı H. Hüsnü Onat²⁴

1942 Hakkı Bicioğlu

1944 Ortaokul Müdürü Zekai Yörüker

1946²⁵-1950 yıllarında Emin Kutsal²⁶

1951 yılında ise Cevdet Ukav'dır.²⁷

Burdur Halkevi'nin ardından, Tefenni, Bucak, Karamanlı ve Yeşilova'da halkevleri açılmıştır. İlçelerden Tefenni Halkevi 21 Şubat 1937 günü çalışmaya başlamıştır. İlçe halkevinde Köycülük, Spor ile Kütüphane ve Neşriyat şubesi hemen faaliyete geçirilmiştir. Açılış töreninden sonra yapılan seçimde Spor Şubesi Başkanlığı'na Askerlik Şubesi Reisi Bayram Şengün, Köycülük Şubesi Başkanlığı'na Hâkim Sabri Öztürk, Kütüphane ve Neşriyat Şubesi Başkanlığı'na Mahmut Öncel getirilmiştir. Bucak ve Karamanlı'da halkevinin açılması kararı 1939 yılı Şubat ayında verilmiştir. Bucak Halkevi'nde Gösteri, Spor, Kütüphane ve Neşriyat, Karamanlı nahiyesinde ise Kütüphane ve Neşriyat ile Spor ve Köycülük şubeleri oluşturulmuştur. Nüfusu 2000'den fazla olması sebebiyle Ağlasun'da da halkevi kurulması için girişimde bulunulmuş ancak burada halkevinin yaşatabilecek eleman sayısının yetersiz oluşu ve en azından üç şubeyi içine alacak uygun bir yapının olmamasından dolayı gerekli izin alınamamıştır.²⁸

Yeşilova Halkevi binasının yapımına 1939 yılında başlanmışsa da²⁹ ancak 1947 yılında açılabilmiştir. Yeşilova CHP Başkanlığı'nın 2 Şubat 1946 tarihinde Yeşilova Halkodası'nın Halkevi'ne çevrilmesi yönündeki talebinin kabul

22 "Burdur'u Niçin Çıkıyoruz", *Burdur*, C.1, S.1, Şubat 1939, s. 1.

23 *BCA*, 490.1/1044.1012.3.

24 *BCA*, 490.1/ 1044.1012.3. *BCA*, 490.1/ 1121.90.1.

25 *BCA*, 490.1/935.631.1.

26 "Halkevlerinin 18 inci Yıldönümü", *Yeni Burdur*, 23 Şubat 1950.

27 "CHP Eski Binasının Tahliyesi İstendi", *Fedayi*, 4 Eylül 1951.

28 *BCA*, 490.1/ 953.693.1.

29 *BCA*, 490.1/ 629.72.1

edilmesiyle Yeşilova Halkevi, 1947 yılında açılmıştır.³⁰ Yeşilova Halkodası'nın Halkevine çevrilmeden önceki başkanı Hasan Tekin'dir.³¹

Tefenni Halkevi'nin tespit edilebilen başkanları ise şoyledir:

1937 Abdullah Ekinci

1939 İdiris Aykon

1941 Öğretmen Mahmut ncal

1942 Maliye Memuru Musa Kazım Candeger

1944 Nuri şanlı

1946 Hüseyin ncl

1947 Ahmet zekim

1948 Sıtma Savaş Tabibi Talat Hakyemez³²

1949 Ortaokul Müdürü Mitat Erden³³

1950 Fevzi řanlı³⁴

Karamanlı Halkevi'nin Başkanları

1941 Öğretmen Salahattin Togay

1943 Mehmet Kurt

1946 Nuri Balkse

1947 Cemil Gl³⁵

Bucak Halkevi'nin Başkanları

1939-1941 Hulusi Alpata

1942 Mehmet Cemil ztrk

1944 Öğretmen Halil Grpınar

1946 Halil Kart

30 *BCA*, 490.1/ 953.693.1

31 *BCA*, 490.1/935.631.1.

32 *BCA*, 490.1/935.631.1.

33 "Tefenni Halkevi Başkanlığı", *Bucak*, 7 Aralık 1949.

34 *BCA*, 490.1/935.631.1.

35 *BCA*, 490.1/935.631.1.

1948 Mehmet Ali Ünal³⁶

1950 Osman Şan³⁷

Burdur Halkevi'nin Bütçesi

Halkevleri vilayet fırka heyetlerinin temin edeceği gelir ile idare edilmişlerdir. Genel Sekreterlik bu noktada halkevlerine özel bir talimat göndererek kendilerine tahsis edilen paranın belirli bir plan dâhilinde harcanmasını istemiştir.³⁸ Burdur Halkevi'ne ayrılan bütçe miktarının tümü tespit edilememişse de 1935 yılında vilayet hususi bütçesine halkevlerine ve hayır cemiyetlerine yardım adı altında 4500 liralık bütçe verildiği bilinmektedir.³⁹ 1937 yılında 4371 lira⁴⁰, 1939 yılında 4200 lira⁴¹, 1940 yılında 5300 lira ayrılmıştır.⁴² 1941 yılında vilayet hususi muhasebe bütçesinden halkevlerine 3975, belediye bütçesinden 300 lira verilmiştir. 1942 yılında vilayet hususi muhasebe bütçesinden halkevlerine 3000 lira, 1943 yılında ise 4000 lira ayrılmıştır.⁴³ Ancak maddi olanakların yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Zira imkânsızlıklar nedeniyle halkevinin çalışmalarının zaman zaman sekteye uğradığı görülmektedir.⁴⁴ Örneğin Tefenni kaza merkezinde faaliyette olan bina çok küçük olduğundan, 1940 yılında yeni bir bina yapımı için teşebbüse geçilmişse de ödenek yetersizliğinden bu mümkün olamamıştır.⁴⁵

1945 yılında Burdur milletvekillerinin seçim çevrelerinde yaptıkları incelemeler neticesinde Burdur Halkevi'ne ilişkin verdikleri bilgilerde de maddi yetersizlik dikkati çekmektedir: “Halkevi memurlarına maaş verilemediği gibi çalıştırılan diğer elemanlara da ücret verilememektedir. Kütüphane memuru dahi ücretsiz çalıştırılmaktadır. Geçen yıl hususi idare, partiye 4000 liralık bir tahsisat ayırmıştır. Bu yıl bu miktarı 6500 liraya çıkarmış ve bunun içinden 2700 lirası Halkevi ihtiyaçlarına

36 BCA, 490.1/935.631.1.

37 “Halkevinde Yapılan Tören”, *Bucak*, 27 Şubat 1950.

38 Toksoy, *Halkevleri – Bir Kültürel Kalkınma Modeli Olarak...*, s. 38.

39 BCA, 490.1/1480.40.1.

40 BCA, 490.1/ 629.72.1.

41 BCA, 490.1/1480.40.1.

42 BCA, 490.1/ 1675.827.2.

43 BCA, 490.1/1480.40.1

44 BCA, 490.1/ 1675.828.2.

45 BCA, 490.1/ 1675.827.2.

*ayrılmıştır. Fakat bu tahsisatın sene sonuna kadar verilip verilemeyeceği henüz belli değildir. Halkevinde bütün faaliyet kolları teşekkül etmiş bulunuyorsa da bunlar içinde ancak Müziğ ve Temsil kolları göze görünüş bir faaliyet gösterebilmektedir. Diğer kolların da faaliyete geçememelerinin yeğane sebebi parasızlıktır.*⁴⁶

1948 yılında CHP İl İdare Kurulu Başkanı Hüseyin Otan'ın CHP Genel Merkezi'ne gönderdiği raporda da benzer açıklamalara yer verilmiştir: “Burdur Halkevi Temsil ve Müziğ kollarında bulunan gençler çok bevesli ve müstait olup sık sık temsil ve konserler vermektedirler. Civar il ve ilçelerimize giderek oralarda müsamere ve konserler tertip etmek ve iki memleket gençliği arasında samimi bir kaynaşma yaratmak arzusunda iseler de bütçelerinde yeter miktarda ödenekleri bulunmadığından turneye çıkma imkânları hâsil olamamaktadır. Dil ve Edebiyat şubesinin de kıymetli elemanları bulunduğu halde tahsisatlarının kıfayetsizliği yüzünden kitap ve sergi yayınlamalarına imkân bulunmamaktadır”. 1948 yılında Burdur Halkevi'nin kol çalışmaları için merkezden 1000 liralık bir meblağ gönderilmiştir.⁴⁷

CHP Genel Merkezi halkevlerinin yaptığı hizmetlerin parasız olması hususu saklı kalmak kaydıyla halkevlerine paralı olarak müsamere, balo, gezi, konser ve spor gösterileri düzenleyebilme ve halkevi salon ve bahçelerini bazı şartlarla kiraya verilebilme hakkı tanınmışsa da⁴⁸ bunun yeterli olmadığı merkeze iletilen şikâyetlerden anlaşılmaktadır. CHP Genel Sekreterliği imkânlar dâhilinde isteklere cevap vermeye çalışmıştır. 1947 yılında Bucak ilçesi halkevinin tamiri için 1000 lira,⁴⁹ 1948 yılında yine Bucak Halkevi'nin ihtiyaçlarına karşılık olarak 400 lira gönderilmiştir.⁵⁰ 1950 yılında Burdur Halkevi'nin hizmetine özel idareden 4000 lira ve belediyeden 750 lira tahsis edilmiştir. Ancak Halkevi Başkanı Emin Kutsal özel idare ve belediye tarafından ayrılan bütçenin CHP İl İdare Kurulu Başkanlığı'nca alındığını kendilerine sadece 500 lira verildiğini dile getirmiştir. Halkevi memur ve müstahdemlerinin maaşlarının dahi ödenemediğini söyleyerek CHP Genel Sekreterliği'nden 1000 lira yardım yapılmasını talep etmiştir. Bunun üzerine Burdur Halkevi'ne 1000 liralık ödenek gönderilmiştir.⁵¹ Görüldüğu üzere

46 BCA, 490.1/ 1675.828.2.

47 BCA, 490.1/ 1480.41.1.

48 BCA, 490.1/ 1480.41.1.

49 BCA, 490.1/ 1675.827.2.

50 BCA, 490.1/ 1480.41.1.

51 BCA, 490.1/ 1480.41.1.

halkevlerinin ihtiyaçlarının karşılanmasında çekilen maddi yetersizlik belli bir yıla mahsus olmayıp faaliyette bulunduğu yılların geneli için geçerlidir.

Burdur Halkevi'nin Şubeleri ve Faaliyetleri

Dil-Tarih ve Edebiyat Şubesi

Dil-Tarih ve Edebiyat şubesi halkevlerinin kuruluş amacına uygun olarak halkın genel bilgi seviyesinin artırılması, parti prensiplerinin kökleştirilmesi, vatan sevgisinin pekiştirilmesi ve beraberinde vatandaşlık bilincinin gerektirdiği sorumluluk duygusunun yükseltilmesi için konuşmalar ve konferanslar düzenlemiştir. Dil çalışmalarına ağırlık veren bu şube, özellikle halkevinin kurulduğu yerlerde halkın dilinde yaşayıp yazı dilinde kullanılmayan Türkçe söz ve tabirler ile folklor mahsullerinin toplanmasına büyük önem vermiştir. Dil-Tarih ve Edebiyat şubesinin halkevi dergilerini çıkarmak gibi çok önemli bir vazifeyi de üstlendiği görülmektedir.⁵²

Burdur Halkevi'nin Dil-Tarih ve Edebiyat şubesi, 1936 yılı Ekim ayından 1938 yılı Ocak ayına kadar Ülker,⁵³ 1939-1941 yılları arasında da Burdur dergisini çıkarmıştır.⁵⁴ 19 Şubat 1939'dan itibaren çıkarılmaya başlanılan⁵⁵ derginin ilk sayısında Hasan Melli, daha önce çıkarılan dergilerin neden devam ettirilemediğini şöyle açıklamıştır: "*Bundan önce yine Halkevi adına Gül ve daha sonra Ülker adı ile iki mecmua intişar sabasına konulmuştur. Fakat yaşatılamadı. Doğmadan ölen bu mecmuaların tek bir kusuru vardı, gençliğin fikrine mâkes olmamaları.*"⁵⁶ Burdur dergisinin yayınlanmasında da bazı problemlerle karşılaşmıştır. Burdur Halkevi Başkanı olan Feyzi Bayraktar bu durumu şöyle dile getirmiştir: "*Başladığımız zaman hiçbir kâğıdımız, yazımız, kabımız, kılışımız hatta matbaamız velhasıl hiçbir şeyimiz yoktu. Bunu bütün yokluk içinde azim ve varlığımızla başladık.*"⁵⁷ Bayraktar'ın söz ettiği sorunlardan özellikle matbaa sorununun istenilen şekilde çözülememiş olması

52 *Halkevleri Çalışma Talimatnamesi*, Zerbamat Matbaası, Ankara 1940, s. 5-8.

53 *BCA*, 490.1/ 629.72.1.

54 Galip Alçıtepe, "Ülker (Burdur Halkevi Dergisi Bibliyografyası)", *Türk Kültürü*, C.44, S.513-514, s. 56. Ayrıca bkz. *BCA*, 490.1/ 1316.368.2. Adem Kara, *Türkiye'de Halkevleri*, Halkevleri Yayınları, Ankara 1999, s. 89-90.

55 Ahmet Şen, "Evimizin 1-VI-1938 Tarihinden 30-VI-1939 Tarihine Kadar Çalışmaları", *Burdur*, C.1, S. 5, 19 Haziran 1939, s. 15.

56 Hasan Melli, "Burdur'da Beliren Yeni Ufuk", *Burdur*, C.1, S.1, Şubat 1939, s. 8

57 *BCA*, 490.1/828.272.1.

derginin yayınının bir ara kesintiye uğramasına sebebiyet vermiştir. Bir süre sonra tekrar yayınlanmaya başlamışsa da⁵⁸ uzun ömürlü olmamıştır.

Dil-Tarih ve Edebiyat şubesi Burdur ve havalisi folkloru üzerine yoğunlaşmıştır. Muallimlerin bu çalışmalardaki rolü oldukça büyüktür.⁵⁹ 1936 yılında Dil-Tarih ve Edebiyat şubesi söz derlemesi ile uğraşmış, memleketin millî oyunlarını, millî kıyafetlerini ve millî havalarını tespit etmiştir. Gerekliğinde köylere gidilerek incelemeler yapılmasını sağlamış, toplanan bilgiyi Kültür Bakanlığı'na sunmuştur. Yine Dil Kurumu'nun verdiği direktif çerçevesinde şubenin üyesi olan öğretmenler tarafından derleme yapılmış, folkloru ilgilendiren hususlarda yapılan araştırmalarda toplanan bilgi kuruma gönderilmiştir. Bu şube Türk dili, soyadının önemi, halkevlerinin başarıları, istiklal ve inkılâp konuları üzerine 1936 yılı içinde 15 konferans vermiş ve bu konferanslardan 6400 vatandaş istifade etmiştir. Şube üyelerinden biri 24 Ağustos 1936'da İstanbul'daki Dil Kurultayı'na temsilci olarak gönderilmiştir. Köycülük şubesi ile beraber Ağlasun köyündeki Sağalası Harabeleri'ne 25 kişilik bir heyetle gidilmiş ve bazı yapıların fotoğrafları alınmıştır. Bu eserlerin önemi köylüye anlatılarak tahrip edilmemesi hususunda telkinde bulunulmuştur.⁶⁰ 1936 yılında inkılâp ve istiklal konuları üzerine il merkezinde verilen konferanslara ilaveten Tefenni ve Bucak ilçe merkezleri ile Karamanlı nahiyesinde ikişer konferans verdirilmiştir. Bucak ilçesinde Öğretmen Hasan Barlas tarafından 14 Mart 1936'da verilen konferansa 1500 kişi dinleyici olarak katılmıştır. Tefenni'de Öğretmen Mahmut tarafından 21 Mart 1936'da verilen konferansa dinleyici olarak 2000 kişi katılmıştır. Karamanlı'da yine aynı öğretmen tarafından 20 Mart 1936'da 1000 kişinin dinleyici olarak katıldığı bir konferans daha verilmiştir.⁶¹

1937-1938 yıllarında Burdur Halkevi'nde verilen konferans sayısı 21, bu konferanslara katılan vatandaş sayısı ise 16710'dur. Konferanslarda halkevinin önemi, Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nda yapılan değişikliğin önemi, Türk dili, Türk bayrağı, tasarruf ve yerli malı, Kızılay haftası, ulusal bayramlar başta olmak üzere çeşitli konular üzerinde durulmuştur.⁶² Konferansların genellikle halkevlerinin açılışının yıldönümü olan 19 Şubat ile 23 Nisan Ulusal Egemenlik Çocuk Bayramı,

58 "Evimizin Faaliyeti", *Burdur*, C.2, S.19-22, s. 28.

59 *BCA*, 490.1/ 629.72.1.

60 *BCA*, 490.1/982.809.1

61 *BCA*, 490.1/ 1008.890.2.

62 *BCA*, 490.1/982.809.1

30 Ağustos Zafer Bayramı, Dil Bayramı, Cumhuriyet Bayramı ve 10 Kasım Atatürk'ü Anma töreninde verildiği dikkati çekmektedir.⁶³

1940 yılının ilk altı ayı içinde halkevinde verilen konferans sayısı 13 olmuş ve 7800 vatandaş bu konferansları dinlemiştir.⁶⁴ Sonraki yıllarda da halkevinde konferanslar vermeye devam edilmiştir. Örneğin Denizli Mebusu Necip Ali Küçüka, 27 Mart 1942 günü Burdur'a gelerek savaş yıllarında Türkiye'nin içinde bulunduğu duruma ilişkin bir konferans vermiştir. Halkevi salonuna sığmayan kalabalık Cumhuriyet Meydanı'nda toplanmıştır. Halkevinin hoparlörü vasıtasıyla dışarıdakiler de konferansı dinlemişlerdir.⁶⁵ 1951 yılında da Kore gazisi Lütfi Şenay Şubat 1951'de "*Kore İntibaları*"na dair bir konferans vermiştir.⁶⁶

Temsil Şubesi

Halkevlerinin Temsil şubesi şehir ve kasabaların tiyatro ihtiyacını gidermeye yardım etmek, gençleri güzel ve serbest konuşturmaya alıştırmak, kabiliyetli olanlara imkân tanımak, iyi hatip yetiştirmek gibi hedeflerle faaliyetlerini yürütmüştür. Kukla-Karagöz gibi kültürel değerlerimize sahip çıkmıştır. Bunun dışında sabit ve seyyar sinema makineleri ile sinema gösterimi yapılmıştır.⁶⁷

Burdur Halkevi'nin en aktif olan şubelerinden birisi Temsil şubesidir. 1936 yılında İstiklal, Hisse-i Şayia, Ana, Bir Cesaret Rekoru, Bir Azizlik, İkizler, Yarım Osman piyesleri temsil edilmiştir.⁶⁸ 1936 yılında 7000 vatandaşa dokuz temsil verilmiş ve bu temsillere halk büyük rağbet göstermiştir. 1937-1938 yıllarında halkevinde 20 defa temsil verilmiş ve bu temsilleri 9825 kişi izlemiştir. Temsil edilen başlıca eserler; Himmetin Oğlu, Yaşayan Ölü, Tarık'tan Bir Parça, Çoban, Şeriye Mahkemesi, Devrim Yolcuları, Vergi Hırsız, Tanrı Misafiri, Yerli Malı, Bayan Şiir Yazıyor, Bir Yuvanın Şarkısı, Küçük Şehit, Sancağın Şerefi, Yarım Osman, Köy Muallimi, Mavi Boncuk'tur. Ayrıca Burdur'a getirilen sinema makinesi ile halka faydalı olacak konuları tema alan sinemalar parasız olarak gösterilmiştir. 1939 yılında "*Ana*" isimli piyes ve "*Sinir Hekimi*" adlı komedi

63 Şen, "Evimizin 1-VI-1938 Tarihinden 30-VI-1939 Tarihine Kadar Çalışmaları"..., s. 15.

64 "Evimizin Faaliyeti"..., s. 28.

65 BCA, 490.1/ 1008.890.2.

66 "Konferans", *Yeni Burdur*, 16 Şubat 1951. "Konferans", *Yeni Burdur*, 23 Şubat 1951.

67 *Halkevleri Çalışma Talimatnamesi*..., s. 13-14.

68 BCA, 490.1/982.809.1.

hazırlanmıştır.⁶⁹ 1940 yılının ilk altı ayında 11 temsil gösterime çıkmıştır. Bunun yanı sıra altı ilkokulun birlikte hazırladıkları temsiller ile Burdur'a gelen tiyatro heyetleri de güzel eserlerini halka göstermişlerdir. 30 Ağustos piyesi gösterilen ilgiden dolayı tekrar izleyicileriyle buluşan piyeslerden biridir.⁷⁰ 1942 yılında Kanun Adamı, Çapanoğlu ve Yapışkanlar adlı oyunlar sahnelenmiştir.⁷¹

1949 yılında Necmettin Ar başkanlığında çalışmalarını hızlandıran Temsil şubesi faaliyetini artırmış,⁷² on yeni temsilin sahnelenmesini kararlaştırmıştır.⁷³ Cumhuriyet Bayramı'nda sergilenmek üzere Vedat Örfi Bengü'nün "*Bir Doktorun Ödevi*" adlı piyesini hazırlamıştır.⁷⁴ 1949 yılı sonunda Cevat Fehmi Başkul'un "*Paydos*" piyesi sahnelenmek üzere çalışılmaya başlanmıştır.⁷⁵ Ayrıca 1949 yılında Tefenni Halkevi'ne gidilerek Bobsitil adlı komedi sahnelenmiştir.⁷⁶ 1950 yılında Temsil şubesi Yıldız Tiyatrosu ile birleşerek spor kulübü yararına Vedat Örfi Bengü'nün "*Değişen Dünya*" piyesi ile Mücaip Ofluoğlu'nun "*Bir Artist Aranıyor*" komedisini oynamıştır.⁷⁷ 1950 yılında yine Necmettin Ar başkanlığı altında Bucak ilçesinde "*Paydos*" piyesi temsil edilmiştir.⁷⁸ 1950 yılı Mart ayında Temsil şubesi "*Ceza Kanunu'nu*" oynamak için çalışmaya başlamıştır.⁷⁹ 1950 yılının son temsili ise "*Koroğlu*"dur.⁸⁰

İlçelerde de bu kol imkânlar dâhilinde aktif rol üstlenmeye çalışmıştır. 1939 yılı Cumhuriyet Bayramı öncesinde Tefenni Halkevi Başkanı İdris Aykon, halka parasız olarak sinema gösterimi yapmak istediklerini ancak filmi temin edecek paralarının olmadığını belirterek filmin kendilerine parasız verilmesini talep

69 "Halkevi Çalışmaları", *Burdur*, C.1, S.1, Şubat 1939, s. 16.

70 "Evimizin Faaliyeti"..., s. 28

71 Nuray Bayraktar, *Halkevlerinin Ülke Kültürüne İnsanın Gelişimi ve Dönüşümü Açısından Katkıları*, Ankara 1999, s. 221.

72 "Halkevinin Temsil Kolunun Faaliyeti", *Yeni Burdur*, 30 Eylül 1949.

73 Bayraktar, *Halkevlerinin Ülke Kültürüne İnsanın Gelişimi ve Dönüşümü Açısından Katkıları*..., s. 244.

74 "Halkevi Temsil Faaliyete Geçiyor", *Yeni Burdur*, 21 Ekim 1949.

75 "Paydos Hazırlanıyor", *Yeni Burdur*, 9 Aralık 1949. "Paydos", *Yeni Burdur*, 23 Aralık 1949.

76 Bayraktar, *Halkevlerinin Ülke Kültürüne İnsanın Gelişimi ve Dönüşümü Açısından Katkıları*..., s. 254.

77 "Halkevinde Temsiller", *Yeni Burdur*, 17 Ocak 1950.

78 "Halkevinde Verilen Temsil", *Bucak*, 27 Şubat 1950.

79 "Halkevi Temsil Kolu Ceza Kanununu Oynayacak", *Yeni Burdur*, 24 Mart 1950.

80 "Halkevi Temsil Kolu Koroğlu'yu Oynuyor", *Yeni Burdur*, 2 Haziran 1950.

etmiştir.⁸¹ 1948 yılında benzer bir talebi Bucak Halkevi yapmış, halkevine daimi bir gelir sağlamak, halkın partiyle olan ilişkilerini kuvvetlendirmek amacıyla bir sinema makinesi istemiştir.⁸²

Spor Şubesi

Halkevlerinin Spor şubesi jimnastik, güreş, atlı cirit, boks, eskrim, deniz sporu, dağcılık ve kayak, avcılık gibi pek çok farklı spor dalıyla ilgili çalışmalara imza atmıştır. Spor faaliyetleri yürütülürken Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü ile birlikte hareket edilmiştir. Buna dayanak olarak Beden Terbiyesi Kanunu'nun 14. maddesi gösterilmiştir: *"Halkevleri, kendi mensuplarına ve arzu edenlere kapalı ve açık salonlarında, Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü ile müşterek olarak tertip edilecek programlara göre jimnastik, eskrim, güreş, yürüyüş, salon oyunları ve millî rakslar gibi beden terbiyesi hareketlerini yaptırabilirler."*⁸³

Sporu sağlıklı nesiller yetiştirmeye bir araç olarak gören Burdur Halkevi de bu anlayışla hareket etmiştir. 1936 yılında üç futbol maçı yapılmış ve Burdur gölünde kürek çekme ve yüzme gibi deniz sporlarına ağırlık verilmiştir. Bunun için Antalya'dan bir sandal satın alınmıştır. Halkevinin açılışının birinci yıldönümünde konuşma yapan Halkevi Başkanı Rıza Erdem de Spor şubesinin faaliyetine ilişkin şunları söylemiştir: *"...Spor teşkilatımız da henüz pek genç olmasına rağmen verimli çalışmalarla ilerlemektedir. Bu yaz yaptıkları Ege çevresindeki 1450 kilometrelik bir bisiklet turuyla Halkevimizin bu şubesini muhtelif Halkevlerimize tanıtmışlardır. Diğer şubelerimiz de imkân nispetinde çalışmasına devam etmektedir."*⁸⁴

1937-1938 yıllarında avcılık kulübü oluşturulmuş, futbol maçları düzenlenmiştir. Ayrıca iki kez güreş müsabakası tertip edilmiştir.⁸⁵ Haftanın belirli günlerinde güreşler yapılarak gençlerin spora yönelmesi teşvik edilmeye çalışılmış, yine yaz günlerinde kürek çekme ve yüzme sporlarıyla uğraşma imkânı tanınmıştır.⁸⁶

81 BCA, 490.1/ 1207.2.3.

82 BCA, 490.1/ 1216.37.3.

83 Halkevleri Çalışma Talimatnamesi..., s. 16-18.

84 Rıza Erdem, "Evimizin Açılma Törenine Aid Bir Söylev", *Gül*, C.3, S.16-17, Şubat 1936, s. 280.

85 BCA, 490.1/ 982.809.1.

86 Şen, "Evimizin 1-VI-1938 Tarihinden 30-VI-1939 Tarihine Kadar Çalışmaları"..., s. 16.

Şubenin Tefenni ve Bucak kazasında birer kulübü mevcuttur.⁸⁷ 1940 yılında da benzer faaliyetlerin devam ettiği görülmüştür. Basketbol ve voleybolun yanı sıra Burdur-Isparta-Denizli atletlerinin katılımı ile mukavemet koşusu düzenlenmiştir. Yine Burdur ve Isparta atıcıları atış müsabakaları tertip etmişlerdir.⁸⁸ Halkevinin Spor şubesinin çalışmaları hakkında 1941 yılında temin edilen malzeme listesi fikir vermesi açısından önemlidir.

1-Ufkî parmaklık	6-Metsinbol (3 kilo)	11-Maske, eldiven, göğüslük
2-Şakuli çerçeve	7-Güreş minderi ve brandası	12-Tüfek sehpa
3-Atlama kasası	8-Masa tenisi	13-Voleybol teçhizatı
4-Atlama sehpa	9-Sıklet atması güllesi	14-Tahta Mübareze tüfeği
5-Çekme halat	10-Savunma topu	15-Basketbol ⁸⁹

Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi

Mecburi öğretim yaşı dışında kalan vatandaşların yetiştirilmesi amacıyla düzenlenen Türkçe okuma yazma kursları, Halk Dershaneleri ve Kurslar şubesinin en önemli faaliyetini oluşturmuştur. Bunun dışında buldukları yerdeki halkın isteğine göre çok çeşitli kurslar düzenlenmiştir. Bunlar arasında dikiş, nakış, dokuma gibi el sanatları ile ilgili kurslar, bağcılık, arıcılık gibi mesleki kurslar, yabancı dil kursları, matematik, fizik, kimya kursları, tiyatro, müzik, resim, tezhip ve minyatür gibi güzel sanatlar kursları sayılabilir.⁹⁰

Burdur Halkevi'nin Halk Dershaneleri ve Kurslar şubesi ilk faaliyete geçirilen şubeler arasında olmamakla birlikte imkânları nispetinde faaliyette bulunmaya çalışmıştır. Şubenin çalışmaları sayesinde okuma yazma kursu açılmış ve ilk etapta 50 kişi okuma yazma öğrenmiştir. Ayrıca ortaokulda ikmale kalmış öğrencilere fizik, kimya ve matematik derslerinde yardımcı olunmuştur.⁹¹ Burdur Halkevi Başkanı Feyzi Bayraktar yapılan çalışmalara ilişkin şu bilgileri vermiştir: *"Halkevimizin başarmaya çalıştığı ebemmiyetli işlerden birisi de kütüphane salonunda ve Yenice mahalle okulunda ve cezaevinde açtığı A ve B dershaneleridir. Bugün buralara gelen vatandaşlar cidden hayret ve takdirlere layık bir surette devam etmekte olup kısa bir zamanda*

87 *BCA*, 490.1/ 982.809.1.

88 "Evimizin Faaliyeti"..., s. 28

89 *BCA*, 490.1/ 1121.90.1.

90 *CHP 1945 Yılında Halkevi ve Halkodaları*, Ankara 1946, s. 19-20.

91 "Evimizin Faaliyeti"..., s. 28

okuyup yazma öğrenmeye başlamışlardır.”⁹² Kursların yılın ilk ayında açıldığı görülmektedir.⁹³

1946 yılında biri Burdur Halkevi’nde diğeri Cumhuriyet Okulu’nda olmak üzere iki Türkçe okuma yazma kursu açılmıştır. Ancak kursa geç başlandığından işçi öğrencilerin birçoğu kurs müddeti sona ermeden kursu bırakmak durumunda kalmışlardır. Kursa başlayanlardan ancak 19 kişi başarı ile kursu tamamlayabilmiştir. Kurs masrafı için 250 lira gönderilmiştir. Burdur Halkevi Başkanı Diş Hekimi Emin Kutsal bundan dolayı yeni açılacak kursun daha erken bir takvime alınması hususundaki hassasiyetini CHP Genel Merkezi’ne ilemiştir. 1949 yılında tahsil çağı dışında okuma yazma bilmeyen kişileri yetiştirmek amacıyla açılan okuma yazma kurslarının dışında orta ve sanat enstitüsü öğrencilerinden bütünlemeye kalanlar için ikmal kursları açılması için girişimde bulunulmuştur. 1950 yılında da okuma yazma kursu 10 Ocak tarihi itibarıyla açılmıştır. İlçe halkevlerinden Bucak Halkevi de bu noktada faaldır. Ocak 1945’te Bucak Halkevi’nde okuma-yazma kursu düzenlenmiş, kurs başvurusu için ilk üç günde 55 kişinin müracaatı kabul edilmiştir. Ödenek olarak 200 lira gönderilmiştir.⁹⁴ 1950 yılında açılan kursa ise 35 öğrenci kaydolmuştur. Reşat Çağlayan kursun öğretmenliğini yapmıştır.⁹⁵ Bucak Halkevi Başkanı Osman Şan 1 Şubat 1950 tarihinde açılan kursun mevsim itibarıyla yakacağına sağlanması ve öğretmen ücretinin giderilmesi için gereken parayı CHP Genel Sekreterliği’nden talep etmiş, bunun üzerine 200 lira halkevine gönderilmiştir.⁹⁶

Sosyal Yardım Şubesi

Halkevlerinin Sosyal Yardım şubesi, kimsesiz çocukların ihtiyaçlarını karşılamak, yoksul hastaların tedavilerinin yapılmasını sağlayarak ilaçlarını temin etmek, köylerden gelen ihtiyaç sahibi hastaların şehir ve kasabalarda tedavisine yardımcı olmak, yoksul işçiler ile ailelerine yardımda bulunmak, cezaevlerindeki muhtaç mahkûmları gözetmek, halkın sağlık bilgisini artırmaya yönelik konferanslar verilmesini, afişler ve sağlıkla ilgili filmler hazırlanmasını sağlamak

92 Feyzi Bayraktar, “Halkevlerinin Sekizinci Yıldönümü Münasebetiyle”, *Burdur*, C.2, S.13-14, 19 Mart 1940, s. 2-3.

93 1944 yılında açılmış olan okuma-yazma kursunun gazete ilanı için bkz. “Halkevi Reisliği’nden”, *Yeşil Burdur*, 20 İkciteşrin/Kasım 1944.

94 *BCA*, 490.1/ 1053.1042.2. “Halkevi Okuma-Yazma Kursu Açıyor”, *Yeni Burdur*, 13 Ocak 1950.

95 “Kurs Açıldı”, *Bucak*, 6 Şubat 1950.

96 *BCA*, 490.1/1053.1042.2.

gibi halkın takdirini kazanan çalışmalara imza atmıştır.⁹⁷ Sosyal Yardım şubesi bunların yanı sıra işsizlere iş bulmak, sosyal yardım faaliyetlerine katılarak destek olmak isteyen vatandaşları bir araya getirmek suretiyle ihtiyaç sahiplerine en iyi hizmet sunmayı amaç edinmiştir.⁹⁸

Burdur Halkevi'nin Sosyal Yardım şubesi, 1937-1938 yıllarında Çocuk Esirgeme Kurumu'na ve muhtaç öğrencilere 13 defada toplam 383 lira yardım yapmıştır. Ayrıca düzenlenen bir müsamerenin hâsılatı olan 190 lira ile de 135 kadar fakire kış yardımı yapılmıştır. Halkevi bünyesinde Çeltikci'ye yapılan köy ve sosyal yardım gezisinde doktorlar, Çeltikci ve yakın köylerden gelen 78 hastayı parasız muayene etmiş ve hastaların ilaçları 19 lira sarf edilerek temin edilmiştir.⁹⁹

1940 yılında halkevinin alt katında muayene odası oluşturulmuştur.¹⁰⁰ Sıhhat Direktörü Nazmi Özbek, Hükümet Doktoru Asaf Altınrodop, Serbest Doktor Cevdet Akın, Memleket Hastanesi Başhekimi Mustafa Kantemir, Askeri Doktor Şevket Tekmen, Diş Doktoru Feyzi Bayraktar ve Emin Kutsal belirli günlerde saat 16'dan 17'ye kadar fakir hastaları muayene etmişlerdir. Yine ilaç alamayanların ilaçlarını halkevi temin etmiştir.¹⁰¹ 1941 yılında 100'den fazla hasta muayene edilmiştir.¹⁰² Sosyal Yardım şubesi yoksullara ve dışarıya okumaya gidecek olan fakir talebelere de yardım yapmıştır. Hayır cemiyetleri ile işbirliği içerisinde yardım çalışmalarına katılmışlardır.¹⁰³

Kütüphane ve Neşriyat Şubesi

Halkevi kütüphaneleri çeşitli çalışmaları olan bir kurum içinde kurulmuş olmaları bakımından büyük önem taşır. Zira bu durum kütüphanelerin kısa bir zamanda geniş bir okuyucu kitlesine kavuşmasını sağlamıştır. Halkevine müzik, tiyatro, folklor çalışmasına ya da bir spor kursuna katılmak üzere gelen gençler, kurs, ders veya prova çalışma saatlerini beklerlerken aradaki boşlukları geçirmek

97 Selçuk Duman, *Türk Modernleşme Sürecinde Sivas Halkevi (1933-1951)*, Berikan Yayınevi, Ankara 2008, s. 170-171.

98 Tefik Çavdar, "Halkevi", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, C.4, İletişim Yayınları, s. 880.

99 *BCA*, 490.1/982.809.1.

100 "Evimizin İki Ay Zarfında Başardığı İşler Arasında En Önemli Olanlardan Birkaçı", *Burdur*, C.2, S.13-14, 19 Mart 1940, s. 22.

101 Ahmet Şen, "Evimizin Faaliyeti", *Burdur*, C.2, S.17-18, Haziran-Temmuz 1940, s. 23-24.

102 Bayraktar, *Halkevlerinin Ülke Kültürüne İnsanın Gelişimi ve Dönüşümü Açısından Katkıları...*, s. 215.

103 "Evimizin Faaliyeti"..., s.28

için gazete ya da dergi okumak için halkevi kütüphanelerine girmişler ve zamanla halkevi kütüphanelerinin daimi okuyucuları haline gelmişlerdir. Halkevi kütüphaneleri yıllarca zengin koleksiyonlarıyla halka hizmet etmiştir.¹⁰⁴ Halkevleri mahallelerde, köylerde ve cezaevlerinde okuma odaları açmıştır. Halkevleri çalışma talimatnamesinin 89. maddesinde “Kütüphaneler halk bilgisinin ilerlemesinde başlıca âmidir. Bu sebeple her Halkevinde bir kütüphane ve okuma odasının bulunması Halkevinin ilk kurulma şartlarından sayılır.” ibaresine yer verilmiştir.¹⁰⁵

Burdur vakıf kütüphane ve halk okuma odasına ait kitaplar daha önce Maarif Müdürlüğü bünyesinde iken 1935 yılında halkevinin açılmasıyla birlikte halkevi kütüphanesine devredilmiştir. Devredilen kitap sayısı vakıf kütüphane defterine göre 2226 cilt eski ve 955 cilt de yeni eserdir.¹⁰⁶ Partiden gönderilen kitaplarla sayı artırılmış, zenginleştirilmiştir.¹⁰⁷ Ulus, Ülkü, Cumhuriyet gazete ve mecmuası ile belli başlı gazeteler halkevinde bulundurulmaya çalışılmıştır.¹⁰⁸ İlçe halkevlerinin de konuya hassasiyeti yüksektir. Bucak Halkevi Reisi Halil Kart, halkevine Ulus ve Karagöz gazeteleri gönderilmekle birlikte kendisine iletilen talepler doğrultusunda Cumhuriyet gazetesinin de gönderilmesini istemiştir.¹⁰⁹

1938 yılına gelindiğinde Burdur Halkevi kütüphanesindeki kitap sayısı 4789’a yükselmiştir. Kütüphaneye 102 çeşit günlük gazete ve mecmua gelmektedir. 1937-1938 yıllarında 24.300 kadar okuyucu kütüphaneyi ziyaret etmiştir.¹¹⁰ Haziran 1938’den Haziran 1939’a kadar 22947 vatandaş halkevine gelerek başta gazete olmak üzere çeşitli konulara ilişkin 1944 kitaptan faydalanmıştır.¹¹¹ Kütüphanede zaman zaman yeni eserlerden sergi açılmıştır. Örneğin Mart 1940’da açılan sergiden okuyucuların fazlasıyla yararlandıkları görülmüştür.¹¹² Kütüphanenin her zaman okuyuculara açık halde bulundurulmasına özen gösterilmiştir. Yeni gelen eserler hakkında okuyuculara bilgilendirme

104 Müjgan Cunbur, “Halkevi Kütüphaneleri”, *Halkenleri Dergisi*, S.13, 1967, s. 25.

105 *Halkenleri Çalışma Talimatnamesi...*, s. 24.

106 *BCA*, 490.1/1044.1012.3.

107 *BCA*, 490.1/ 629.72.1.

108 *BCA*, 490.1/ 629.72.1

109 *BCA*, 490.1/ 1241.132.3.

110 *BCA*, 490.1/982.809.1.

111 Şen, “Evimizin 1-VI-1938 Tarihinden 30-VI-1939 Tarihine Kadar Çalışmaları”..., s. 15.

112 Şen, “Evimizin Faaliyeti”... , s. 23-24.

yapılmıştır.¹¹³ 1948 yılına gelindiğinde ise kütüphanedeki eser sayısı on bini bulmuştur.¹¹⁴

Ar/Güzel Sanatlar Şubesi

Halkın güzel sanatlara olan ilgisini artırmak ve güzel sanatların gelişimini sağlamayı amaçlayan bu şube batı tekniğine göre Türk müziğinin geliştirilmesine çalışmıştır.¹¹⁵ Müzik, resim, heykel gibi sanatın çeşitli dallarında faaliyet gösteren Güzel Sanatlar şubesi, halkevlerinin müsamere programlarının müziklerini hazırlayarak müzik geceleri organize etmiştir. Halkın millî marşları ve mahalli şarkıları öğrenmesine yardım etmiş, korolar, bandolar, orkestralar oluşturmaya gayret göstermiştir. Ayrıca sergiler açmak, atölyeler kurmak suretiyle resim çalışmalarını, heykeltıraşlığı teşvik etmiştir. Amatör fotoğrafçılığı teşvik için fotoğraf sergileri de açmıştır.¹¹⁶

Güzel Sanatlar Şubesi Burdur Halkevi'nin en aktif şubelerinden biridir. Konser ve dans müziği olmak üzere iki grup teşkil edilerek çalışmalarına devam etmiştir. 18 parçadan oluşan bir halkevi bandosu faaliyete geçirilmiştir. Cumartesi, Pazar, Pazartesi ve Çarşamba günleri hükümet bahçesinde bando çaldırılmıştır. Bu şubeden musiki ihtiyacının temin edilmesi noktasında faydalanılmıştır. Halkevine mal edilen alet 18 parçadan ibaret ise de bando iki kişi ve bir de bando şefinden oluşmaktadır. Belirli zamanlarda verilen konserlerin yanı sıra halkevinin büyük salonlarında yapılan aile toplantısının müzik ihtiyacını da karşılamaktadır. Bunun dışında Temsil şubesine yardım edilmiştir. İlkokul öğretmenlerine kurs açılarak musiki ve ront öğretilmiştir.¹¹⁷

1939 yılında Ortaokul Müzik Öğretmeni Fahriye Bilge'nin başkanı olduğu şubede, mandolin kursu açılmıştır. İki ay gibi bir sürede yetiştirilen kursiyerler 19 Mayıs'ta bir konser vermişlerdir. Bando takımı haftanın belirli günlerinde Hükümet Parkı'nda etkinlik düzenlemiştir.¹¹⁸ 1940 yılının ilk altı ayında halkevinde 10 konser verilmiş ve bu konserlerden 5000 vatandaş istifade

113 "Evimizin Faaliyeti"... , s. 28

114 *BCA*, 490.1/ 1480.41.1.

115 Tefvik Çavdar, *Türkiye'nin Demokrasi Tarihi 1839-1950*, İmge Yayınevi, Ankara 2004, s. 353.

116 *Halkenleri Çalışma Talimatnamesi...*, s. 10-12.

117 *BCA*, 490.1/982.809.1.

118 Şen, "Evimizin 1-VI-1938 Tarihinden 30-VI-1939 Tarihine Kadar Çalışmaları"... , s. 15. Ayrıca bkz. "Halkevi Çalışmaları", *Burdur*, C.1, S.1, Şubat 1939, s. 16.

etmiştir.¹¹⁹ Güzel Sanatlar şubesi halkevinin kuruluş yıldönümünde,¹²⁰ balolarda, resmi gün ve törenlerde, aile toplantılarında görev almıştır. 1948 yılına gelindiğinde bu şubenin musiki çalışmaları şöyledir:

a-Alafranga müzik, bando

b-Alaturka müzik (saz müziği)

Bando heyeti 7 kişiden oluşmaktadır. Bunların üçüne aylık diğerlerine de zaruri masrafları verilmiştir. Halkevinin bütçesi sınırlı olduğundan zaman zaman ödemede sıkıntı çekilmiştir. 1948 yılına gelindiğinde bu şubede 17 üye mevcuttur.

<i>Adı Soyadı</i>	<i>Yaşı</i>	<i>Mesleği</i>	<i>Çalıştığı Saba¹²¹</i>
Fahriye Bilge	40	Ortaokul Müz. Öğr.	Keman, Mandolin
İlyas Turgut	35	İlkokul Öğr.	Keman
Cemil Uğurlu	37	İlkokul Öğr.	Piyano, Akardeon
Hidayet İlci	25	İlkokul Öğr.	Akardeon
Emin Yalman	21	Serbest	Akardeon
Mustafa Çakmak	45	Bando Şefi	Bandocu
Şükrü Karaca	26	Bandocu	Bando
Mehmet Şener	40	Bandocu	Bando
İbrahim Alpaya	35	Serbest	Bando
Mustafa Görmüş	45	Serbest	Bando
Şevket Tunç	43	Serbest	Bando
Emin Öztekin	25	Serbest	Bando
Sait Kara	35	Serbest	Yerli Saz
Mehmet Şirin	35	Serbest	Yerli Saz
Safa Çine	22	Serbest	Yerli Saz
Hamit Çine	19	Serbest	Yerli Saz
Mehmet Çine	17	Serbest	Yerli Saz

Burdur Halkevi'nde ayrıca Şubat 1939'da fotoğraf ve resim sergisi açılmıştır. Sergi sonunda dereceye giren bir resim ile üç fotoğraf CHP Genel Merkezi'ne

119 "Evimizin Faaliyeti"... , s. 28

120 "Halkevinde", *Burdur*, C.1, S.2, 19 Mart 1939, s. 16.

121 *BCA*, 490.1/ 965.736.2.

gönderilmiştir.¹²² 1940 yılında da yine fotoğraf ve resim sergisinin açıldığı görülmektedir.¹²³ 15 gün halka açık tutulan sergide kazananlara, halkevinin bütuçesi çerçevesinde birer ödöl verilmiştir.¹²⁴

Köycülük Şubesi

Halkevlerinin Köycülük şubesi köye gitmeyi, köylüyle sıcak samimi bir bağ kurmayı ve beraberinde onları bilgilendirmeyi amaç edinmiştir.¹²⁵ Ülku Dergisi'ndeki yazısında Sezai Erku, bu şubenin, “*Milli bayramların manasını canlı törenlerle köylerde yerleştirmek, köye has bayram ve törenler yapmak, sıtmayı bağlayarak, okutarak geçirtmek yerine tıbbi tavsiyelerini, ilaçlarını kabul ettirmek, yeni ve fenni vasıta ve aletlerin köye girmesini teşvik etmek, onların kullanılmasını öğretmek, sağılık şartlarından, güneşli, havalı evlerde oturmaktan, zararlı olmayan belalar yaftırtmaya varıncaya kadar iyi şeylerde köylüye rehberlikte bulunmak,*” gibi çok önemli hizmetlerde bulunduğunu dile getirmiştir.¹²⁶ Köycülük şubesinin faaliyetleri bunlarla sınırlı değildir. Köylere düzenlenen gezilerde doktorlar ve diş doktorları köylüleri tedavi etmişler, ilaç dağıtmışlardır. Ziraatçılar ekim usullerini anlatmışlar, vasıtası olan yerlerde zirai tecrübeler yaparak köylüye rehberlik etmeye çalışmışlardır.¹²⁷ Köylerde açılan gece dersanelerinde okuma yazma bilmeyen halka okuma yazma öğretilmiştir.¹²⁸ Okuma yazma bilmeyen köylüler için ayrıca belirli zamanlarda mektup yazma günü düzenlenmiştir. Seyyar kitaplık oluşturularak köylülerin istifade etmesi sağlanmıştır. Köylerdeki başarılı öğrenciler okullara yerleştirilmiştir. Bu şube köylünün yararlanması amacıyla broşürler, kitaplar yayımlamıştır. Köye kurulan seyyar sahnelerde köylüye temsiller verilmiş, sinema ve projeksiyon makineleriyle

122 *BCA*, 490.1/975.774.1

123 “Evimizin İki Ay Zarfında Başardığı İşler Arasında En Önemli Olanlardan Birkaçı”, *Burdur*, C.2, S.13-14, 19 Mart 1940, s. 22.

124 Şen, “Evimizin Faaliyeti” ..., s. 23-24.

125 Hamdi Akverdi, “Yirmi Yılın Fikir Hayatı”, *Ülkü Milli Kültür*, C.5, S.51, 1 İkinciteşrin/Kasım 1943, s. 10.

126 H. Sezai Erku, “Halkevleri ve Halkevlerinde Köycülük Çalışması”, III. Seri, *Ülkü*, C.4, S.39, Mart 1950, s. 6-7.

127 “Halkevleri ve Halkodaları Çalışmaları”, *Ülkü*, C.17, S.97, Mart 1941, s. 71-72.

128 O. Necati Erginöz, *Köy Eğitiminde Yaşanmış Realiteler*, Bursa 1943, s. 55.

sağlık, tarım gibi konularda hazırlanan filmler köylülere izletilmiştir. Köylerde güreş, cirit, at yarışı gibi faaliyetlerin yapılmasına önem verilmiştir.¹²⁹

1937-1938 yıllarında Köycülük şubesi tarafından Tefenni, Bucak ilçeleri ile Karamanlı ve Çeltikçi nahiyelerine gezi düzenlemiş oralarda müsamereler verilmiştir. Köylü ile temasta bulunulmuş, partinin köylünün kalkınması ve korunması yolunda aldığı tedbirler anlatılmıştır. Şehirli ile köylünün kaynaştırılmasına çalışılmıştır. Gidilen yerlerde konferanslar verilmekle yetinilmemiş, yardımda da bulunulmuştur.¹³⁰ Haziran 1938'den Haziran 1939'a kadar 30 kişilik bir heyet ile Ağlasun ve Çeltikçi köylerine gezi düzenlenmiştir. Doktorlarında içinde bulunduğu bu heyet, gezi sırasında köylülerle dertleşmiş onların sorunlarını dinlemiştir. Doktorlar köylerdeki hastalara bakmış ve hatta onlara parasız ilaç vermişlerdir.¹³¹ 1940 yılının ilk altı ayında havaların kötü gitmesi nedeniyle ancak bir köye gidilmiştir. Buradan da anlaşıldığı üzere köy gezileri yıllara göre değişkenlik göstermektedir. Söz konusu gezilerde halk Temsil, Müzik ve Sosyal Yardım şubelerinin faaliyetlerinden istifade etmiştir. Ayrıca bu şube bir köy bürosu açmıştır.¹³² 1946 yılının ikinci altı aylık diliminde Merkez Halkevi üç köy gezisi yaparak köylülere sağlık hakkında bilgilendirici telkinlerde bulunmuştur.¹³³

Ulusal Bayramlarda ve Yıldönümlerinde Burdur Halkevi

Burdur Halkevi, Cumhuriyet Bayramı, 30 Ağustos Zafer Bayramı gibi ulusal bayramların kutlamalarına ev sahipliği yapmıştır. Örneğin 1935 yılındaki Cumhuriyet Bayramı kutlamalarında halkevinde bir temsil gösterilmiş, 1939-1940 yılında yapılan kutlamalarda gündüz programına takiben akşam halkevi salonunda davetlilere bir balo verilmiştir. 1941 yılındaki programda halkevi, o gün çeşitli yerlerde konferanslar düzenlemiştir.¹³⁴ 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı kutlamalarında da Burdur Halkevi aktif olarak yer almıştır. 1938 yılı 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramının kutlama programı şöyledir:

129 Türkan Çetin, "Cumhuriyet Döneminde Köycülük Politikaları: Köye Doğru Hareketi", 75 *Yılda Köylerden Şehirlere*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul 1999, s. 226-227.

130 *BCA*, 490.1/982.809.1.

131 Şen, "Evimizin 1-VI-1938 Tarihinden 30-VI-1939 Tarihine Kadar Çalışmaları"... , s. 16.

132 "Evimizin Faaliyeti"... , s. 28

133 *BCA*, 490.1/ 629.72.1

134 Cumhuriyet Bayramı kutlamalarının programı için bkz. *BCA*, 490.1/ 1142.8.1.

1-Resmi daireler Türk bayrakları ile süslenmiş ve seçilmiş vezirler levhalar halinde işlek cadde ve meydanlara asılmıştır.

2- Bütün okullar Cumhuriyet alanında toplanmıştır. Saat 14'ten itibaren bando ile beraber çarşıda ve ana caddelerde tezahürat yapılmış, marşlar söylenerek gezilmiştir. Buna müteakiben Cumhuriyet alanındaki Atatürk büstüne çelenk konulmuştur.

3- Saat 15.30'da Topçu Alayı Garnizonu'nun spor sahasında İstiklal Marşı ile merasim başlamıştır. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nın önemi hakkında konuşmalar yapılmıştır. Öğrencilerin hazırladıkları jimnastik hareketleri izlenmiştir. Daha sonra resmigeçit yapılmıştır.¹³⁵ Kutlamaların akşam da devam ettiği dikkati çekmektedir. Gündüz programına ek olarak gece programında gösterilen müsamerayı halkevi Spor ve Temsil şubeleri komite başkanları idare etmişlerdir. Örneğin 1937 yılı kutlamalarında halkevinin akşam programı şöyledir.

1-İstiklal Marşı

2-Konser

3- Konferans

4-Şan

5-Milli Zeybek Oyunları

6-Monolog

7-Onuncu Cumhuriyet Yıl Dönümü Marşı.¹³⁶

Halkevlerinin açılış yıldönümü de her yıl büyük coşkuyla Burdur Halkevi'nde kutlanmıştır. Halkevlerinin açılış yıldönümününün 14. kutlama programı şöyledir:

1-İstiklal Marşı

2-Söylev (Kemal Saden)

3-Milli sazlarla halk türküleri (Hasan Büyükçoban ve arkadaşı tarafından)

4-Akardeon ve saksafonla alafanga parçalar

5-Serenler ve Sarı Zeybek (Veysel, Bekir Emre ve Mehmet Küçükçoban tarafından)

6-Burdur ve çevresinde söylenen halk türküleri

7-Tavas, Burdur ve Kazım Zeybeği (Hasan Çelebi, Bekir Emre ve Ali Çoban tarafından)

135 *BCA*, 490.1/ 1129.122.1.

136 *BCA*, 490.1/ 1129.122.1.

8-Şiir (Halkevinin Çocuğu)

9-Çiftlik Zeybeği (Bekir, Ali ve Mehmet tarafından)

10-Burdur Marşı¹³⁷

İlçe halkevlerinde de özel günlere dair kutlamalara önem verildiği görülmektedir. Örneğin halkevlerinin açılışının 15. yıldönümü Tefenni Halkevi'nde coşkuyla kutlanmıştır. Tefenni Halkevi Başkanı Öğretmen Hüseyin Öncül'ün konuşmasıyla başlayan program okunan şiirlerle devam etmiştir. Temsil şubesi gençleri tarafından mahalli oyunlar oynanmıştır.¹³⁸

Dil Bayramı da halkevinde kutlanan bayramlardan bir değeridir. 1936 yılında Dil Bayramı nedeniyle Burdur Halkevi'nde bir kutlama programı düzenlenmiş, Öğretmen Osman Dilmaç bu kutlamada Dil Bayramı'nın önemine ilişkin bir konuşma yapmıştır.¹³⁹ Burdur Halkevi diğer halkevlerinde olduğu gibi Atatürk'ün ölüm yıldönümünde anma törenleri de düzenlemiştir.¹⁴⁰

Sonuç

Burdur Halkevi kurulduğu 22 Şubat 1935 tarihinden itibaren büyük bir gayret ile çalışmaya başlamıştır. 1937 yılında Merkez Halkevi'ne ilaveten Tefenni Halkevi, 1939'da Karamanlı, Bucak ve son olarak 1947 yılında Yeşilova Halkevi açılmıştır. Halkevlerinin kapatıldığı 8 Ağustos 1951 tarihine kadar faaliyet gösteren Burdur Halkevi, Dil-Tarih ve Edebiyat, Temsil, Spor, Halk Dershaneleri ve Kurslar, Sosyal Yardım, Kütüphane ve Neşriyat, Ar/Güzel Sanatlar ve Köycülük şubeleri ile Cumhuriyet'in getirdiği değerlerin geniş halk kitlelerine yayılmasını sağlamayı amaç edinmiştir.

Halkın eğitilmesi ve sosyokültürel düzeyinin yükseltilebilmesi için çeşitli konferanslar, temsiller verilmiş, çok sayıda kişinin katılımıyla köylere gidilmiş, köylü ile sıcak ve samimi bir bağ kurulmaya çalışılmıştır. Halkın okuma yazma öğrenebilmesi adına okuma-yazma kursları düzenlendiği gibi okuma alışkanlığının kazandırılması için zengin kütüphanesi halka açık hale getirilmiştir. Halkevi zaman zaman ekonomik güçlkle karşılaşmışsa da imkânları nispetinde çalışmalarını aralıksız devam ettirmiştir.

137 *BCA*, 490.1/ 953.693.1.

138 *BCA*, 490.1/ 953.693.1.

139 *BCA*, 490.1/ 1167.97.1.

140 *BCA*, 490.1/982.809.1.Cumhuriyet Bayramı kutlamaları için ayrıca bkz. *BCA*, 490.1/ 1142.8.1.

Özellikle öğretmenler, Burdur Halkevi'nin farklı alanlardaki faaliyetlerinde, sorumluluk almaktan kaçınmamışlar, Halkevinin kuruluş amacına uygun olarak Kemalizm'i ve devrimleri halka benimsetmek için büyük özveriyle çalışmışlardır. Oluşturulan bando takımı, düzenlenen spor aktiviteleri, özel günlerin bayramların kutlanmasında üstlendiği rol ile Burdur'a canlılık katmış olan halkevi yaptığı yardımlarla da halkın takdirini kazanmıştır. Görüldüğü üzere 16 yıl faal olarak çalışan Burdur Halkevi, Burdur'un sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan gelişiminin itici gücünü oluşturmuştur.

Kaynaklar

Arşiv Belgeleri

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA) Belgeleri

(Fon Kodu/Yer No şeklinde gösterilmiştir.)

490.1/ 1008.890.2.

490.1/ 1053.1042.2.

490.1/ 1110.56.1

490.1/ 1121.90.1.

490.1/ 1129.122.1.

490.1/ 1142.8.1.

490.1/ 1167.97.1.

490.1/ 1207.2.3.

490.1/ 1216.37.3.

490.1/ 1241.132.3.

490.1/ 1316.368.2.

490.1/ 1480.41.1.

490.1/ 1675.827.1.

490.1/ 1675.827.2

490.1/ 1675.828.2.

490.1/ 629.72.1

490.1/ 630.75.1

490.1/ 953.693.1.

- 490.1/ 965.736.2.
490.1/ 971.756.2
490.1/ 982.809.1.
490.1/ 1044.1012.3.
490.1/ 1167.97.1.
490.1/ 1480.40.1.
490.1/ 828.272.1.
490.1/ 935.631.1.
490.1/ 975.774.1
490.1/ 982.809.1

Sürelî Yayınlar

- Bucak
Burdur
Cumhuriyet
Fedayi
Yeni Burdur
Yeşil Burdur

Kitap ve Makaleler

- ALÇITEPE Galip “Ülker (Burdur Halkevi Dergisi Bibliyografyası)”, *Türk Kültürü*, C.44, S.513-514, s. 56-64.
- AKVERDİ, Hamdi, (1943) “Yirmi Yılın Fikir Hayatı”, *Ülkü Milli Kültür*, C.5, S.51, s. 9-14.
- ARIKAN Zeki (1999) “Halkevlerinin Kuruluşu ve Tarihsel İşlevi”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, C.6, S.23, s. 261-281.
- BAYRAKTAR Feyzi (1940) “Halkevlerinin Sekizinci Yıldönümü Münasebetiyle”, *Burdur*, C.2, S.13-14, s. 2-3.
- BAYRAKTAR Nuray (1999) *Halkevlerinin Ülke Kültürüne İnsanın Gelişimi ve Dönüşümü Açısından Katkıları*, Ankara.
- BİLGİÇ Emin (1944) “Halkevleri ve Halkodaları”, *Ülkü Milli Kültür*, C.7, S.75, s. 12-15.

CHP 1945 Yılında Halkevleri ve Halkodaları (1946) Ankara.

CUNBUR Müjgan (1967) “Halkevi Kütüphaneleri”, *Halkevleri Dergisi*, S.13, 1967, s. 25.

ÇAVDAR Tevfik “Halkevi”, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, C.4, İletişim Yayınları, s. 878-884.

ÇAVDAR Tevfik (2004) *Türkiye'nin Demokrasi Tarihi 1839-1950*, İmge Yayınevi, Ankara.

ÇEÇEN Anıl (1972) “Toplum Kalkınması ve Halkevleri”, *Halkevleri Dergisi*, C.5, S.68, s. 2-3.

ÇEÇEN Anıl (2000) *Atatürk'ün Kültür Kurumu Halkevleri*, İstanbul.

ÇETİN Türkan (1999) “Cumhuriyet Döneminde Köycülük Politikaları: Köye Doğru Hareketi”, *75 Yılda Köylerden Şehirlere*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, s. 213-230.

DUMAN Selçuk (2008) *Türk Modernleşme Sürecinde Sivas Halkevi (1933-1951)*, Berikan Yayınevi, Ankara.

ERGİNÖZ O. Necati (1943) *Köy Eğitiminde Yaşanmış Realiteler*, Bursa.

ERDEM Rıza (1936) “Evimizin Açılma Törenine Aid Bir Söylev”, *Gül*, C.3, S.16-17, s. 280-282.

ERKUT H.Sezai (1950) “Halkevleri ve Halkevlerinde Köycülük Çalışması”, III. Seri, *Ülkü*, C.4, S.39, s. 6-11.

EVLİYAGİL Şevket (1967) “Halkevlerinin Dayandığı İlleler”, *Kemalizm*, S.60, s. 27.

GÖKÇEN İbrahim (1943) “Yurt Sevgisi ve Halkevi”, *Gediz*, S.66, s. 1-2.

GÜZ Nurettin (1995) *Tek Parti İdeolojisinin Halkevleri Dergileri (1932-1950)*, Ankara.

Halkevleri Çalışma Talimatnamesi (1940) Zerbamat Matbaası, Ankara.

“Halkevleri ve Halkodaları Çalışmaları”, *Ülkü*, C.17, S.97, Mart 1941, s. 65-76.

HEKİMGİL Emin (1949) “Halkevleri İşe Yaramıyor mu?”, *Ülkü*, III. Seri, C.3, S.28, s. 8-9.

İNAN Rauf (1972) “Halkevi Ülküsü, Gerçeği ve Tragedyası”, *Halkevleri Dergisi*, C.5, S.65, s. 7-13.

İNAN Rauf (1973) “Halkevi Çoşkusunu”, *Halkevleri Dergisi*, S.76, s. 19-21.

Kuruluşlarının Yıldönümü Halkevleri -1932-1951-1963- (1963) İstanbul.

MELLİ Hasan (1939) “Burdur'da Beliren Yeni Ufuk”, *Burdur*, C.1, S.1, s. 15-16.

KARA Adem (1999) *Türkiye'de Halkevleri*, Halkevleri Yayınları, Ankara.

KARAÖMERLİOĞLU, Asım (2006) *Orada Bir Köy Var Uzaktan Erken Cumhuriyet Döneminde Köycü Söylem*, İletişim Yayınları, İstanbul.

KUNTER Halim Baki (1948) “Halkevleri ve Halkodaları”, *Ülkü*, III. Seri, C.2, S.15, s. 3-5.

ŞEN Ahmet (1939) “Evimizin 1-VI-1938 Tarihinden 30-VI-1939 Tarihine Kadar Çalışmaları”, *Burdur*, C.1, S.5, s. 15-16.

ŞEN Ahmet (1940) “Evimizin Faaliyeti”, *Burdur*, C.2, S.17-18, s. 23-24.

TOKSOY Nurcan (2007) *Halkevleri – Bir Kültürel Kalkınma Modeli Olarak-*, Orion Yayınevi, Ankara.

ZEYREK Şerafettin (2006) *Türkiye’de Halkevleri ve Halkodaları (1932-1951)*, Ankara.

YETKİN, Çetin (1983) *Türkiye’de Tek Parti Yönetimi*, Altın Kitaplar Yayınevi.

EKLER

EK I. Burdur Halkevi¹⁴¹

141 *Burdur*, C.1, S.1, Şubat 1939, s. 2.

Ek II. Bucak Halkevi¹⁴²

Ek III. Tefenni Halkevi¹⁴³

142 BCA, 490.1/ 1675.827.1.

143 BCA, 490.1/ 1675.827.2

Ek IV. Burdur Halkevi Okuma Salonu¹⁴⁴

Ek V. Burdur Halkevi'nin Açılış Töreni¹⁴⁵

144 BCA, 490.1/ 971.756.2

145 BCA, 490.1/ 971.756.2

Ek VI. Burdur Halkevi Azaları¹⁴⁶

146 *Cumhuriyet*, 11 Birincikânun/Aralık 1939.